

1993-2022

30 EDICIONS DE LA UNIVERSITAT D'ESTIU DE LA UdL

GUERRA, EXILI I MEMÒRIA

Octubre-novembre de 2022

EXPOSICIÓ FOTOGRAFICA

GENER DE 1939. LLEIDA VISTA PER UN COMBATENT DE LA LEGIÓ CÒNDOR

Col·lecció de 24 fotografies de gran format, fins ara inèdites, realitzades a Lleida per un membre de la Legió Còndor dies després que el front, fixat al Segre a principis d'abril de 1938, s'allunyés definitivament de la ciutat.

Del 6 d'octubre al 30 de novembre

Planta baixa de l'edifici del Rectorat de la Universitat de Lleida

Inauguració, a càrrec de Joan J. Busqueta, vicerector de Cultura i Extensió Universitària de la UdL, i dels comissaris de l'exposició (Josep Armengol, Xavier Goñi i Joan Sagués)

Dijous 6 d'octubre de 2022 a les 19 h. Al vestíbul de l'edifici del Rectorat de la UdL

XARRADES

Totes les xarrades tindran lloc a la Sala Víctor Siurana de l'edifici del Rectorat de la UdL, a les 19 h

L'EXILI QUE NO DEIXA MEMÒRIA. DE LA LLEIDA REVOLUCIONÀRIA A FRANÇA I MÈXIC

Dimarts 18 d'octubre

Luis A. Esteve. *De Manuel Culebra a Manuel Andújar*

L'andalús Manuel Culebra va arribar a Lleida des de Barcelona, tot just iniciada la guerra civil, i s'hi va estar fins a l'ocupació franquista de la ciutat. Va tenir un paper destacat en les files del PSUC local, va ser regidor de l'Ajuntament de Lleida i redactor i director del diari *UHP*. A més, en aquests anys hi va formar una família. Un cop a l'exili mexicà, amb el nom de Manuel Andújar, va desenvolupar una important carrera literària.

Dimecres 9 de novembre

Marc Weymuller. *Armonia, a l'ombra del seu pare*

El documentalista francès Marc Weymuller està desenvolupant un projecte al voltant de les figures de Manuel Magro i la seva filla Armonia. Ell, un sastre aragonès, es va instal·lar a Lleida en la dècada dels anys vint. Dirigent de la CNT local, va ser alcalde de la ciutat des de l'octubre de 1937 fins a l'ocupació franquista de Lleida. També va dirigir el diari *Acracia*. Exiliat a França, ja no hi va tornar més. La seva filla Armonia, una nena durant la guerra, va viure pràcticament sempre a França, on va participar en entitats d'exiliats espanyols, però va conservar a la memòria molts episodis de la Lleida en què va néixer i va passar la infància.

MEMÒRIES DE LA GUERRA

Dijous 10 de novembre

Marc Weymuller. *El testimoni històric en el cinema documental*

En aquesta segona sessió, Weymuller parlarà sobre cinema documental i memòria a partir de la seva pel·lícula sobre la memòria de Belchite *La promesa de Franco* (2013), elaborada a partir dels testimonis de veïns de la localitat aragonesa recollits durant cinc anys.

1993-2022

30 EDICIONS DE LA UNIVERSITAT D'ESTIU
DE LA UdL

GUERRA, EXILI I MEMÒRIA

Octubre-novembre de 2022

EXPOSICIÓ FOTOGRÀFICA

GENER DE 1939. LLEIDA VISTA PER UN COMBATENT DE LA LEGIÓ CÒNDOR

Col·lecció de 24 fotografies de gran format, fins ara inèdites, realitzades a Lleida per un membre de la Legió Còndor dies després que el front, fixat al Segre a principis d'abril de 1938, s'allunyés definitivament de la ciutat.

Del 6 d'octubre al 30 de novembre de 2022

Planta baixa de l'edifici del Rectorat de la Universitat de Lleida

Inauguració, a càrrec de Joan J. Busqueta, vicerector de Cultura i Extensió Universitària de la UdL, i dels comissaris de l'exposició (Josep Armengol, Xavier Goñi i Joan Sagués)

Dijous 6 d'octubre a les 19 h

Vestíbul de l'edifici del Rectorat de la UdL

Universitat de Lleida
Vicerectorat de Cultura
i Extensió Universitària

1993-2022

30 EDICIONS DE LA UNIVERSITAT D'ESTIU
DE LA UdL

GUERRA, EXILI I MEMÒRIA

XARRADES

Totes les xarrades tindran lloc a la **Sala Víctor Siurana** de l'edifici del Rectorat de la UdL a les **19 h**

Dimarts 18 d'octubre

Luis A. Esteve. *De Manuel Culebra a Manuel Andújar*

Dimecres 9 de novembre

Marc Weymuller. *Armonia, a l'ombra del seu pare*

Dijous 10 de novembre

Marc Weymuller. *El testimoni històric en el cinema documental*

Dimarts 18 d'octubre de 2022

Luis A. Esteve. *De Manuel Culebra a Manuel Andújar*

Nascut amb el nom de Manuel Culebra, Manuel Andújar (la Carolina, 1913 – Madrid, 1994) és un dels escriptors que va fer bona part de la seva obra a l'exili mexicà com a conseqüència de l'èxode de 1939.

La seva inclinació per l'escriptura i la política es va manifestar ben aviat. Després de greus problemes familiars, es va traslladar a Madrid (1932) i es va iniciar en l'activitat política. El 1935 s'instal·là, per motius laborals, a Barcelona on continuà amb el seu activisme. El juliol del 1936 es va incorporar a les columnes milicianes, però a causa de la seva coixesa els dirigents comunistes Joan Comorera i Rafael Vidiella el van enviar a Lleida. A la capital del Segrià va tenir un paper destacat en les files del PSUC local, va ser regidor de l'Ajuntament de Lleida i també redactor i director del diari *UHP*.

A Lleida, a més de recuperar l'escriptura, va conèixer la seva primera esposa, María Dolores Vives, i el que seria el seu amic més preuat, José Ramón Arana. Durant els vint mesos que va estar a Lleida cal destacar —i ho així ho reivindicava ell mateix— la redacció d'un article gairebé diari sota el títol de «Parèntesi». No eren cròniques del front, sinó que “respondían a la sed de saber y aprender de incrementados sectores de la población que se juzgaban protagonistas en una coyuntura excepcional”.

Un cop a l'exili mexicà, ja amb el nom de Manuel Andújar, va desenvolupar una important carrera literària. L'experiència lleidatana va contribuir al seu trencament amb les estructures polítiques dels partits.

Una llarga entrevista a Manuel Andújar, realitzada l'any 1979 per Elena Aub, es pot consultar a <https://mediateca.inah.gob.mx/repositorio/islandora/object/entrevista:911>

Tant l'àudio com la transcripció de l'entrevista formen part del *Fondo de historia oral: Refugiados españoles en México. Archivo de la palabra* (Instituto Nacional de Antropología e Historia de Mèxic)

Luis A. Esteve forma part del Grup d'Estudis de l'Exili Literari Espanyol de la Universitat Autònoma de Barcelona. L'any 2018 va defensar la seva tesi doctoral titulada *De Manuel Culebra a Manuel Andújar: la formació de un escritor: estudio y edición de sus escritos periodísticos (1928-1939)*.

<http://gexel.es/investigadores/luis-antonio-esteve/>

Universitat de Lleida
Vicerectorat de Cultura
i Extensió Universitària

1993-2022

30 EDICIONS DE LA UNIVERSITAT D'ESTIU
DE LA UdL

GUERRA, EXILI I MEMÒRIA

XARRADES

Totes les xarrades tindran lloc a la **Sala Víctor Siurana** de l'edifici del Rectorat de la UdL a les **19 h**

Dimarts 18 d'octubre

Luis A. Esteve. *De Manuel Culebra a Manuel Andújar*

Dimecres 9 de novembre

Marc Weymuller. *Armonia, a l'ombra del seu pare*

Dijous 10 de novembre

Marc Weymuller. *El testimoni històric en el cinema documental*

Dimecres 9 de novembre de 2022

Marc Weymuller. *Armonia, a l'ombra del seu pare*

Marc Weymuller, documentalista francès, compartirà –a través d'extractes d'àudio i vídeo– alguns records d'Armonia Magro, filla de Manuel Magro.

Manuel, un sastre aragonès, es va instal·lar a Lleida en la dècada dels anys vint. Dirigent de la CNT local, va ser alcalde de la ciutat des de l'octubre de 1937 fins a l'ocupació franquista de Lleida. També va dirigir el diari *Acràcia*. Exiliat a França, ja no hi va tornar més.

Armonia, nascuda l'any 1926 a Lleida, va viure a l'ombra del seu pare tots els fets que van marcar la història de la ciutat, de Catalunya i d'Espanya als anys trenta: l'adveniment de la República, el cop d'estat, la guerra civil, la revolució, la retirada i la vida a l'exili a França.

Va conservar a la memòria molts dels episodis viscuts a Lleida i va tornar a visitar-la l'any 1956. Va morir el 2020 sense haver pogut complir el seu somni més gran: tornar a veure per darrer cop la seva ciutat natal.

Com a continuació de la publicació de la seva història vital (*Les saisons d'Armonia. Récit de vie*, Le Tempestaire Editions, 2018), Marc Weymuller està preparant un documental amb el qual Armonia podrà fer el retorn a Lleida, intentant confrontar el record de la petita que va ser als anys trenta, amb la realitat actual de la ciutat i la memòria que s'hi ha transmès.

Al final de la sessió, Weymuller respondrà les preguntes del públic aportant detalls sobre l'experiència viscuda per Armonia. Les seves paraules seran traduïdes per Beatriz Garcigoy amb qui va treballar en una pel·lícula anterior, *La promesa de Franco* (2013), rodada a Belchite.

<https://www.bretagne-actuelle.com/armonia-priollet-marc-weymuller-les-saisons-darmonia/livres/>

Universitat de Lleida
Vicerectorat de Cultura
i Extensió Universitària

1993-2022

30 EDICIONS DE LA UNIVERSITAT D'ESTIU
DE LA UdL

GUERRA, EXILI I MEMÒRIA

XARRADES

Totes les xarrades tindran lloc a la **Sala Víctor Siurana** de l'edifici del Rectorat de la UdL a les **19 h**

Dimarts 18 d'octubre

Luis A. Esteve. *De Manuel Culebra a Manuel Andújar*

Dimecres 9 de novembre

Marc Weymuller. *Armonia, a l'ombra del seu pare*

Dijous 10 de novembre

Marc Weymuller. *El testimoni històric en el cinema documental*

Dijous 10 de novembre de 2022

Marc Weymuller. *El testimoni històric en el cinema documental*

Marc Weymuller, documentalista francès, compartirà a través d'uns quants extractes de vídeo, l'experiència que va viure durant la recollida de testimonis que va dur a terme entre els anys 2009 i 2013 entre els habitants del poble de Belchite per elaborar la pel·lícula *La promesa de Franco* (2013).

Aquest documental travessa la memòria dels veïns de Belchite que no paren d'interrogar un passat que es va perdent a poc a poc entre les ruïnes del poble vell, escenari de combats molt violents l'any 1937, i els carrers del poble nou, construït per Franco els anys 50. Ambdós pobles viuen, doncs, l'un al costat de l'altre, en enigmàtica convivència del passat i el present. Però res sembla que els connecti. Davant les runes, cadascú explica la seva història...

Marc Weymuller i Beatriz Garcigoy, ajudant de producció i direcció de la pel·lícula que traduirà la seva intervenció, tornaran al seu treball a Belchite amb el qual van intentar, gairebé durant cinc anys, dibuixar els contorns de la memòria col·lectiva dels habitants, traumatitzats de manera duradora per la guerra civil i les representacions tramposes/il·lusòries de la història.

La memòria és una construcció col·lectiva que no para mai de reconstruir-se.

<https://www.letempestaire.com/la-promesa-de-franco>

<http://www.cazarabet.com/conversacon/fichas/fichas1/promesafranco.htm>

Universitat de Lleida
Vicerectorat de Cultura
i Extensió Universitària